

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De secundo gradu Humilitatis, qui est sibi ipsi diffidere. Cap. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

ait: Scito, Domine, quod nullum peccatum est quod unquam fecerit homo, quod non possit facere alter homo, si creator desit, a quo factus est homo.] Si ergo tuae prauitatis memor sis, & ad peccandi, quae in te est, possibilitatem attendis, satis (ut opinor) te ipsum spernes. Facile quoque fratrum peccantium misereberis. Ut enim bene dixit Dorotheus: Humilitatis proprium est se ipsum semper vilipendere, & proximo compati.

Dorotheus
Doctrina
9.

Vilitas insuper est, quod sit ex humilitate despexeris, Deus te honore afficiet, & magni reputabit. Hoc enim significant illa verba: Qui se humiliat, exaltabitur.] Item & illa, Sede in nouissimo loco, ut veniens, qui te inuitauit, dicat tibi: Amice ascende superius.] Humilis ille Centurio se indignum esse ingressu Domini in domum suam, confessus est. Domine, inquit, non sum dignus ut intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo, & sanabitur puer meus.] Mercedem recepit statim humilis, & vera confessio. A Domino homo iste de fide laudatur, Israelitique praefertur: Amen dico vobis, non inueni tantam fidem in Israel.] Quin & salutem puero, quam optauerat, impetrauit. [Sanatus enim est puer in illa hora.] O fides Christiana, inquit D. Ambrosius, quae cum humilitate totum impetrare consueuisti! Ecce religiosus Centurio ad capiendam salutem dignior fit, dum se profiteretur indignum, & dum ades suas iniurias putat, magis eas honorificas fecit, & gratas. Magna enim & perfecta fidei vir, qui intelligeret Christum caelorum esse Dominum, dum verebatur ne hospitij sui eum angusta non acciperent. Ergo contradicente Centurione non pergit ad domum Dominus. Non pergit Dominus, sed pergit medicina Domini: non visitat aegrum Saluator, sed visitat sanitas Saluatoris. Hac ille: Quid melius est, ab homine insipientissimo, & qui falli potest, laudari; aut a Christo Domino, qui est sapientia Patris, & falli omnino non potest, commendari? Si hoc melius & optabilius est, ne tu, qui insipiens es, te ipsum laudes, ut ab ipso lauderis. Nam hoc premium humilitatis, & despicientiae propriae est, verum honorem, & exaltationem, promereri. Desiderio ergo huius veri honoris, te ipsum contemne, & consideratione tuae improbitatis deprime, & virtute veritatis a vitio superbiae custodi.

Luc. 14.
11.
2. 19.

Matth. 8.
8.

2. 19.

2. 13.
Ambrosius
ser. 89.

Postremo illud sciendum est, quod huic despicientiae sui ipsius non contradicit, si homo propter gloriam Dei, & vilitatem proximorum, interdum se ipsum laudet, & ob recte facta magnificet. In hoc enim non se ipsum magni reputat, immo se ipsum despiciens in se Dei mirabilia laudat. Sic sanctus Iob longam, cum opus fuit, de se ipso laudationem contexit, cuius memoriam faciens Gregorius, haec ait: Inter haec lectoris animus forsitan quaerat, cur sanctus Iob suas iam subuliter virtutes enumeret: Sanctorum quippe virorum est, bona, quae fecerint, occultare, ne contingat eos lapsum elationis incurrere. Vnde per se metipsam veritas dicit: Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis.] Hinc est etiam, quod duos caecos iuxta viam sedentes illuminans, praecipit, dicens: Videte ne quis sciat. De quibus illico scriptum est: Abeuntes diffamauerunt illum per totam terram illam.] Sed querendum nobis est, quid sit hoc, quod ipse omnipotens, cui hoc est velle, quod posse, & taceri virtutes suas voluit, & tamen ab iis, qui illuminati sunt, quasi inuitus indicatur? Nisi quod seruis suis se sequentibus,

Iob. 2. c.
19. v.
quo ad
31.
Greg. 19.
mor. c. 14
Matth. 8.
1.
Matth. 9.
30. 31.

exemplum dedit, ut ipsi quidem occultare virtutes suas desiderent, & tamen ut alij eorum exemplo proficiant, prodantur inuiti, & facta quidem sua occultando, se ipsos custodiant: sed dum prodantur inuiti, bona ad proximios suos exempla transmittant. Occulentur ergo studio, necessitate publicentur, & eorum occultatio sit custodia propria, eorumque publicatio sit vilitas aliena. Rursum, quia scriptum est: Neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus, qui in domo sunt. Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est.] Aliquando sancti viri, & eorum hominibus compelluntur bona facere, aut eadem hominibus sua facta narrare, sed ad eum finem omnia referentes, ut non ipsi eisdem operibus, sed Pater eorum, qui in caelis est, debeat glorificari. Dum enim sancta praedicant, ipsa praedicatio eorum fortasse despicitur, quorum vita nescitur.]

Matth. 5.
15. 16.

Haec Gregorius. Sic & Paulus, ut ex nouo testamento aliud proferam exemplum: lae se ipsum pro Ecclesiae vtilitate laudauit. Sed merito Ambrosius admiratur humilitatem laudationis istius, qua Apostolus aperte monstrauit, se non se ipsum, sed diuinam liberalitatem extollere. Haec sunt verba Ambrosij. Ante annos quatuordecim reuelatum sibi dicit, & tamen reuelationem tam diu tenuit, & repressit: nec dixisset, nisi vtile nobis iudicasset, ut diceret: Ne nos reuelationibus extolleremur. Si enim in tanta gratia non est gloriosus Paulus, nec nos gloriosi oportet. laeuis ipse non gloriosus est, senex gloriosus? Deinde raptum se vsque ad tertium caelum negare non potuit: & tamen vtrum in corpore, an extra corpus raptus esset, se ignorare testatus est. Non ergo de scientia, sed de ignorantia gloriosus, & Dei circa se gratiam praedicat. Quod scientiae est, negat: quod charitatis est, confitetur. [Scientia enim inflat, charitas vero aedificat.] Iterum, raptum eiusmodi hominem dixit, quem admodum raptus esset, vtrum in corpore, an extra corpus, incertum sibi esse memorauit. Vide stateram sapientiae. Constituit vnum in Christo; & in se alterum, qui ait, nescio: Quod alienum est, atollit; quod suum, humiliat. Et audiuit, inquit, verba ineffabilia: non dixit: audiui; sed quod alter audierit, non negauit. Verecunde itaque testem se maluit significare, quam vatem, & refugit videri caelestium arbiter secretorum. Testimonium enim dicere, veritatis est: meritum elationis non refugere, gloriantis. Ideoque ait: Pro huiusmodi gloriabor, pro me autem non gloriabor.] Haecenus ille. Raro igitur instat necessitas, ut te ipsum laudes, & dona tibi concessa manifestes. Sed dum id aut Dei gloria exigit, aut vilitas proximorum requirit, te laudans non aduersaris humilitati, nec despicientiae tui ipsius, dum modo non tuam, sed Dei laudem quaeras, & in ipso modo laudationis modesto te geras, & magis te ipsum vituperare quam laudare concupiscas,

Ambrosius
in Psal.
16.

negare non potuit: & tamen vtrum in corpore, an extra corpus raptus esset, se ignorare testatus est. Non ergo de scientia, sed de ignorantia gloriosus, & Dei circa se gratiam praedicat. Quod scientiae est, negat: quod charitatis est, confitetur. [Scientia enim inflat, charitas vero aedificat.] Iterum, raptum eiusmodi hominem dixit, quem admodum raptus esset, vtrum in corpore, an extra corpus, incertum sibi esse memorauit. Vide stateram sapientiae. Constituit vnum in Christo; & in se alterum, qui ait, nescio: Quod alienum est, atollit; quod suum, humiliat. Et audiuit, inquit, verba ineffabilia: non dixit: audiui; sed quod alter audierit, non negauit. Verecunde itaque testem se maluit significare, quam vatem, & refugit videri caelestium arbiter secretorum. Testimonium enim dicere, veritatis est: meritum elationis non refugere, gloriantis. Ideoque ait: Pro huiusmodi gloriabor, pro me autem non gloriabor.] Haecenus ille. Raro igitur instat necessitas, ut te ipsum laudes, & dona tibi concessa manifestes. Sed dum id aut Dei gloria exigit, aut vilitas proximorum requirit, te laudans non aduersaris humilitati, nec despicientiae tui ipsius, dum modo non tuam, sed Dei laudem quaeras, & in ipso modo laudationis modesto te geras, & magis te ipsum vituperare quam laudare concupiscas,

1. Cor. 8.

Deinde raptum se vsque ad tertium caelum negare non potuit: & tamen vtrum in corpore, an extra corpus raptus esset, se ignorare testatus est. Non ergo de scientia, sed de ignorantia gloriosus, & Dei circa se gratiam praedicat. Quod scientiae est, negat: quod charitatis est, confitetur. [Scientia enim inflat, charitas vero aedificat.] Iterum, raptum eiusmodi hominem dixit, quem admodum raptus esset, vtrum in corpore, an extra corpus, incertum sibi esse memorauit. Vide stateram sapientiae. Constituit vnum in Christo; & in se alterum, qui ait, nescio: Quod alienum est, atollit; quod suum, humiliat. Et audiuit, inquit, verba ineffabilia: non dixit: audiui; sed quod alter audierit, non negauit. Verecunde itaque testem se maluit significare, quam vatem, & refugit videri caelestium arbiter secretorum. Testimonium enim dicere, veritatis est: meritum elationis non refugere, gloriantis. Ideoque ait: Pro huiusmodi gloriabor, pro me autem non gloriabor.] Haecenus ille. Raro igitur instat necessitas, ut te ipsum laudes, & dona tibi concessa manifestes. Sed dum id aut Dei gloria exigit, aut vilitas proximorum requirit, te laudans non aduersaris humilitati, nec despicientiae tui ipsius, dum modo non tuam, sed Dei laudem quaeras, & in ipso modo laudationis modesto te geras, & magis te ipsum vituperare quam laudare concupiscas,

1. Cor. 3.

magis te ipsum vituperare quam laudare concupiscas,

De Secundo Gradu Humilitatis, qui est: Sibi ipsi diffidere.

CAPVT III

AB hoc primo humilitatis gradu facile est, optulante diuina gratia, ad secundum ascendere. Hic autem gradus est, ut homo, qui

De Humilitate
Tom. II

qui seipsum despiciat, & suas vires nullas esse putat, sibi ipsi penitus in magnis minimisque diffidat. Quemadmodum enim mendicium, qui nihil omnino possidet, sequi mendicium esse probè nouit, habet tamen amicam diuitem & liberalem, à quo semper subsidium necessitatis accepit; de se ipso cibum ac uictum habere desperat, at ex beneficentia amici sibi dari hæc necessaria sperat: ita humilis, qui se nihil esse & posse cognoscit, & Deum fidelissimum adiutorem expertus est, in rebus agendis sibi ipsi diffidit, sed prosperum rerum euentum de Domino fidelissimo adiutore confidit. Ideo diffidentia hæc non est initium pusillanimitatis, sed magnanimitatis origo, quia quod homo per se præstare non ualet, Dei gratia fultus, ac eius beneficio perficitur. Ita autem hanc diffidentiam assequemur, si eam à Domino postulare discamus. Nec enim ad eam comparandum (sicut nec ad reliquos humilitatis gradus habendam, nec ad aliquod bonum obtinendum, quod semel in hac materia dictum sit) rationes considerationeque sufficiunt, nisi bonum quod cupimus, à Domino fuerit prerogatum. Nam sicut affectum timoris solæ rationes non fruantur, immo euenit ut ratione videamus nihil tunc esse timendum, & tamen contra omnem rationem appetitu trepidemus: Ita nec confidentiam propriam rationes cohibent; sed cognoscentes nobis ipsis non esse fidendum, occulta quadam superbia de nobis ipsis confidimus, & aliquid aut paruum, aut magnum, quasi à nobis ipsis facturos esse præsumimus. Ac proinde conatibus nostris, affectioni huius sancti affectus impensis, accedat oratio, qua à Domino affectum diffidentiam propriam postulemus, & ab eo hunc humilitatis gradum doceamur. Istudque esse præcipuum remedium diffidentiam propriam, & puræ uitæ, quæ illam sublequitur, assequendæ, optimè Richardus Victorinus exposuit, affirmans, iustum sæpe cadere, & nunquam optata ad plenum obtinere, quousque sibi ipsi diffidens, in Deo spem suam colloquet, & ad illum pro bonis concupitis recurrit. Verba eius sunt, quæ sequuntur. Data igitur lege, & accepta, incipit uelle proficere; sed non datur posse adimplere. Ita ut cum Apostolo proclamare possit, [uelle adiacet mihi, proficere autem non inuenio.] Superba etenim adhuc mens, quia omnia præsumit, de sua potius industria, quam de Dei gratia, deservente Deo, sibi sapius relinquatur, ut inimitatem suam experimento edoceatur. Incipit itaque, satagit, lacessit, deficit. Sed nec sic quidem statim à sua præsumptione reprimitur: & à propria confidentia nisi post multa experimenta non reuocatur. Resumit iterum vires, & renouatur: sibi irascitur; sibi indignatur: increpat, castigat, nunc de negligentia, nunc de imprudentia septimam accusat. Viciscitur seipsam: de se ipsa inuehitur, in seipsam. Vigiliæ itaque extenduntur. Ieiunia itaque continentur. Affligitur corpus frigore & nuditate; caro atteritur labore, ex verberibus. Mactantur itaque multiplices hostiæ, in ara tamen exteriori: necdum mentio saltem fit de ara interiori. In tanta ergo afflictione dum requies nulla datur, dum nec modus nec mensura seruatur, corpus iam deficit, animus lassescit, & tandem vix aliquando, cum se videt corpore deficere, & corde tabescere, in se reuertitur, & illius Apostoli recordatur: Neque volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei. Abiecta itaque spe omni de propria confidentia, tota ad Deum conuertitur, & hausto prius igne de exteriori ara, in sancta sanctorum curritur, non sine tamen vituli sanguine. Mactato namque

A vitulo superbiæ, & tota prioris arrogantia præsumptione abiecta, iam desperans de se, sperare incipit de Domini adiutorio: & post multiplices (ut diximus) hostias in exteriori ara oblatas, in ara iam interiori offerre Domino consuevit, gemitus, suspiria, preces, & lacrymas. Hæc ille. Orandus est igitur Deus, ut nos hunc sanctum ac castum propriæ diffidentiam affectum doceat, nam ab illo sunt dona quæ desideramus, postulanda, ut ea tandem ex illius benignitate capiamus.

Et quidem oratio aptissima est ad hunc gradum humilitatis ascendendum, sed non sola; debet enim iustus seipsum contra præsumptionem veritate munire. Quanam veritate? Ea sanè, qua & initium bonorum operum, & progressum, & finem eorum à Deo esse cognoscat. Non ille extollit eos, qui de sua virtute præsumunt, sed eos, qui sibi ipsis diffidentes in Dei gratia & adiutorio confidunt. Non in fortitudine equi voluntatem habebit, inquit Dauid, nec in tibiis viri beneplacitum erit ei. Beneplacitum est Domino super timentes eum, & in eis, qui sperant super misericordia eius. Istud adiutorium est, sine quo nec bona initium habent, nec cæpta prouehuntur, nec prouecta finem accipiunt; quod Dorotheus pulchra similitudine seminum & legentium patefecit, in hunc modum scribens: Agricola enim quantumcumque elaborauerit, purgans vilam, excolens, & seminans; nisi tamen Deus desuper pluuiam dederit, otium semper semen erit, & sterile, & quicquid egerit, vanum. Ita nos facere debemus, ut scilicet cum boni quippiam egerimus, illud terra occultemus per humilitatem; iaciamus inde coram Domino inimitatem nostram, orantes eum, ut faucat, & respiciat in opus nostrum, ne otiosum sit & vacuum. Plerumque etiam cum semen ex pluuia cæperit erumpere, nisi deniq̄ pro tempore imber adueniat, exiccatur germen, & perit: egerit enim pari modo & semen, & germen, pluuia, dum scilicet excreuerit, & magis magisque firmatum fuerit. Sed neque etiam post hæc securus esse quis potest. Sæpe enim etiam cum excreuerit, & aristas fecerit, superuenit velbruchus, vel grandio, vel aliud quippiam huiuscemodi, quod fructum perimat, & perdat. Idem fit nonnunquam in anima. Quare cum illam expurgauerit aliquis à multis, quæ prædixi, vitii, & exerit studiosissime ad virtutes omnes, tunc prospectum atque oculos suos dirigat omnino in misericordiam & patrocinium Dei, ne illam derelinquat, & pereat. Nam, ut diximus de semine, quod etiam cum germinauerit, & excreuerit, ac fructum fecerit, nisi rursum per excrecentiam pluuia adueniat, exiccatur, & perit: ita & de homine dici potest, à quo si Deus, per momentum, protectionem & patrocinium suum abstulerit, ac reliquerit eum, perit omnino, & euanescit. Et ad idem Cassianus, ut liberi arbitrii nostri sine gratia Dei insufficientiam exponat, quædam verba Psalmistæ sapienter adaptat. Non, inquit, liberum arbitrium, sed Dominus soluit compeditos. Non nostra virtus, sed Dominus erigit cæcos. Non lectiois industria, sed Dominus illuminat cæcos, vel Dominus sapientes facit cæcos. Non nostra cautio, sed Dominus custodit aduenas. Non nostra fortitudo, sed Dominus alleuat, siue suffulcit, omnes qui corruunt. Hæc autem dicimus, non ut studium nostrum, vel laborem, atque industriam, quasi inaniter & superfluo impendendam, vacuemus; sed ut nouerimus, nos sine auxilio Dei nec adiri posse, nec efficaces nostros esse conatus ad capeendum tam immane præmium puritatis, nisi nobis adiutorio Dei & misericordia fuerit con-

Richardus ad Psal. 54.
Rom. 7.
Rom. 9.
16.

Psal. 146.
10. 11.

Dorotheus doctrin. 12.

similiter 71. 2

Cassianus col. 3. c.

15. Psal. 145.

8. 9. Psal. 144.

14.

PROV. 21. 31. 1. Reg. 8. sec. 70. Psal. 117. 14.

tributum. Equus enim paratur in diem belli, à Domino autem est adiutorium: quia non est in fortitudine potens vir. Oportet igitur nos semper eum Beato Dauid canere: Fortitudo mea, & laudatio mea, non liberum arbitrium, sed Dominus, & factus est mihi in salutem. Sic Cassianus. Dum hæc attentè perpendimus, & vires nostras minùs sufficientes ad bonum agendum, auxilium verò gratiæ Dei potens esse perspiciamus, incipimus sanè tineam propriæ confidentiæ, quæ conatus nostros rodit, abicere, & salutaris diffidentia nostram voluntatem imbueret, atque ardentissimis postulationibus ad boni adeptionem inflammare.

Sed nemo est, qui hanc imbecillitatem propriam ad res agendas, non experimento peruideat. Sæpe bona non tantùm magna, sed minima, ac nullius difficultatis, aggredimur, & post paulum deserimus, & quasi aliquo onere pressi succumbimus, nisi efficaci Dei auxilio roboreremur. Ideo ait Salomon: Qui sperat in Domino sanabitur. Qui confidit in corde suo, stultus est: quia nimirum quam optauerat sanitatem, licet cominus positam, non adipiscitur eam. Sæpe non in Domino, sed in hominibus confidimus, & ab eis, quorum auxilium implorauimus, miserieiores discedimus. Auditque populus Iudæorum apud Ieremiam: Nam & ab ista, id est, ab

PROV. 28. 25. 26.

Ægypto, egredietis, & manus tuæ erunt super caput tuum, quoniam obtruit Dominus confidentiam tuam, & nihil habebis prosperum in ea. Sæpe in diuitiis, & in thesauris aut nostris, aut amicorum, speramus, & in tempore necessitatis eludimur. Qui enim confidunt in virtute sua, & in multitudine diuitiarum suarum, stulti à Dauide pronunciantur.

Ierem. 2. 37.

[Hos frater] etiam ditissimus non redimit, id est, redimere non poterit, quanto minùs redimet quilibet alius homo non adeo sanguine & amore contentus? Certè non afferet aliquid Deo ex omnibus diuitiis suis, quo à morte, vel labore, amicum eripiat. Non semel spem nostram in donis naturæ, ac in talentis collocamus, & sine vilo timore, & sine respectu ad Deum, aliquid faciendum assumimus; in ipso verò opere, quasi talento caruissimus semper, turpiter erubescimus. Insultatque Propheta nobis illis verbis, quibus Ninivem superbam ciuitatem irrisit. Hæc est ciuitas gloriosa habitans in confidentiâ; quæ dicebat in corde suo: Ego sum, & extra me non est alia amplius; quomodo facta est in deserto? Porcius talis est anima sibi ipsi præfidens. Et velut ciuitas suis diuitiis exultans, & læta, quasi à seipsa tantùm penderet, nihil omnino metuens, seque omnibus aliis præferens. Sed cum minùs putabat, se desertam reperit, id est, se illis donis suis quasi spoliatam & priuatam inuenit. Ac tandem multoties, quod adiutorium nostrum putauimus, vt discamus hanc salutarem diffidentiam, obstaculum conatuum nostrorum esse perspeximus. Adam Euam vxorem in adiutorium accepit. [Non enim inueniebatur Adæ adiutor similis eius:] & eduxit Dominus mulierem ex latere ipsius, quæ primum illum generis humani parentem adiuuaret. Adam lætus erat consorte sua, gaudio plenus adiutorio suo, à coniuge iuuamen sperauit; & ruinam atque excidium sibi, & omnibus posteris, accepit. Sapienter quidem notauit Ambrosius quemquam ex hoc facto ad diffidentiam propriam incitari. Deinde contuendum est, inquit, quia nemo debet sibi facile præsumere. Nam ecce illa, quæ in adiumentum facta est viro, præsidio virili indiget, quia vir caput est mulieris. Ille autem, quia adiumentum vxoris habiturum se esse credebat, lapsus est propter vxorem.]

Psal. 48. 7. 8.

Sophonia. 2. 15.

Genes. 2. 20.

Amb. lib. de Paradi. 4. c. 4.

Ephes. 5. 23.

A Hæc cum ita sint, de nobis ac de rebus creatis, est penitus diffidendum, nisi quatenus sunt instrumenta Dei, quibus vult nos vel corporaliter vel spiritualiter adiuuari, & in Deo solo, tanquam in præcipua bonorum causa, nostrum est omne præsidium collocandum.

Qui ergo seipsos despiciunt, & suam infirmitatem quasi manibus attræctant, in hoc secundo humilitatis gradu, quo sibi diffidant, & in Deo confidant, seipsos constituere satagant. Sic profectò à malo liberantur; sicut ille, qui dicebat: Et in Domino sperans non infirmabor. Non infirmabatur Dauid coram hostibus suis, quoniam spes concepta de adiutorio Domini, causa erat, ne hostes sibi præuulerent. Nec infirmabatur ille, qui in Deo fideliter sperauerit. Sic etiam iusti bona consequuntur: quia sperantes in Domino misericordia circumdabit, & cumulatiuè omnibus bonis afficiet. Et Isaias ait: Si reuertamini, & quiescatis, salui eritis: in silentio, & in spe erit fortitudo vestra. Si, inquam, separemini à prauis voluntatibus vestris, si quiescatis in Domino Deo vestro, salutem, quam cupitis, assequemini. Silentium, id est, tranquillitas animi, & spes in Deo posita, erit vobis pro fortitudine, qua & malis resistatis, & bona concupita comparetis. De hac diffidentia sui, ac fiducia in Domino collocata, gloriabatur Iob, cum inter alia dicebat: Si putauit aurum robur meum, & obrizo dixi: Fiducia mea, Profrumento oriatur mihi tribulus, & pro hordeo spina. Aurum, allegoricè Gregorius ad subtilitatem ingenij, & obrizum, ad humanæ mentis dona refert. Vnde est acti sanctus vir dixisset: Nec quæ veraciter intellexi, meo ingenio tribui; nec menti propriæ, si qua egisse me bona contigit, hæc principaliter deputari. Hanc exercebat Paulus, qui nec res minores à se, sed à Deo disponendas affirmat. Quare ad Philippenses ait: Confido autem in Domino, quoniam & ipse veniam ad vos citò. An tanta res est, à Paule, Philippo venire, & illius ciues inuisitare, vt necessarium sit rem hanc fiducia promereri, & à Domino eam sperare? Non sit magna res; ac certum est in rebus magnis & paruis Domini auxilium sperandum esse, sine quo nec possumus magna nec parua præstare. Hic denique affectus diffidentie propriæ, ac confidentiæ in Deo, superius instrumentum virtutum acquirendarum factus est; quoniam eo & impedimenta virtutis minuimus, & tentationes vincimus, & robusti ad studiosas actiones efficiuntur. An non affectus hic impedimenta tollit, cuius memor sapiens, ad Dominum loquens, ait: Creatura tibi factori deseruiens exarscit in tormentum aduersus iniustos, & lenior sit ad benefaciendum pro his, qui in te confidunt. An non tentationes vincit, & operibus virtutis insilit? Et quidem. Nam diffidentia propriâ hostes fugamus; & fiducia in Deo, ense, id est, multiplici virtutis instrumento, pugnamus. Quare Richardus Victorinus de iustis loquens, qui in septuaginta fortibus Salomonis signabantur, hæc ait: Qui tantummodo hoc cõsistit fortes sunt, quantum ad decertandum cum hoste, non in se, sed in Deo confidunt. Cum inimico enim humani generis nullus ex æquo decertare possit, comparatis inuicem viribus, cuius tanta est fortitudo, vt nulla virtus humana ei comparari possit; quapropter nocendi artes, quas habet, nemo cognoscere sufficit. Diuina ergo virtute cum eo congregiendum est, quam propriâ meretur infirmitatis cognitio, & humilitas, quæ sola (vt in vitis Patrum legitur) hos laqueos euadere potest. Sic Ionathas hostium multitudinem vallatus, dum se resistere non posse cogno-

Psal. 25. 1

Psal. 31. 10.

Isa. 30. 15.

Iob. 31. 24.

Greg. 22. mor. 4.

Philipp. 2. 24.

Sap. 16. 24.

Richard. in Cant. 6. 11.

icit,

De B. 2. Tom. 11

scit, ad diuinum auxilium confugit, & victor exitit. Sic solaphat in simili periculo positus, cum se infirmum coram se profiteretur, totum se ad inuocandum Deum conuertit, & contra hostes conualuit. Quorum vterque humilitate, & oratione magis triumphauit, quam virtute.] Ipsi diffidentia sui, & oratione triumpharunt, & nobis eisdem armis pugnandum est, si volumus de hostibus victoriam comparare, & ad virtutum fastigium peruenire.

Cum itaque aliquod malum fugimus, cum aliquod bonum aggredimur, cum in bono perseverare statuimus, eo affectu inchoemus, eo affectu prosequamur, vt de nobis ipsis tanquam de vilissimis instrumentis penitus desperemus. Sed hæc pars nos pusillanimes faciet, & ad desperationem inducet, nisi illi alteram huius gradus partem, scilicet spem in Domino, ac fiduciam, adiciamus: aggrediamurque bona, dicentes cum Dauid: Quoniam tu es, Domine, spes mea.] Et respondebit securus, & alacer spiritus noster: Altissimum posuisti refugium tuum.] Planè altissimum hoc refugium est, ad quod superandum, aut infirmandum, creata non possunt accedere.

Illud refugium spes nostra sit, & vt verbis Bernardi finiam: Quicquid igitur agendum sit, quicquid declinandum, quicquid tolerandum, quicquid optandum, tu es, Domine, spes mea. Hæc vna mihi omnium promissionum causa, hæc tota ratio meæ expectationis. Præterdat alter meritum, sustinere se iacet pondus dei, & æstus, ieiunare bis in Sabbato dicat, postremò non esse sicut cæteros hominum, gloriatur: [mihi autem adherere Deo, bonum est, ponere in Deo meos spes meam.] Speret in aliis alij fortè hic in scientia litterarum, hic in astutia sæculi, ille in nobilitate, ille in dignitate, ille in alia qualibet vanitate confidat: [propter te omnia detrimenta feci, & vt stercora arbitror,] quoniam tu es, Domine, spes mea.] Speret, qui vult in incerto diuitiarum, ego verò ne ipsa quidem, nisi abs te, victui necessaria spero, nimirum verbo tuo confidens, in quo abiici omnia.

Querite primum regnum Dei, & iustitiam eius, & omnia adiciuntur vobis.] Nempe tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor.] Si mihi præmia promittuntur, per te obtinenda sperabo. Si insurgant aduersus me prelia, si sæuiat mundus, si fremat malignus, si ipsa caro aduersum spiritum concupiscat, in te ego sperabo. Fratres, hoc sapere, ex fide vivere est, nec alius ex sententia dicere potest: Quoniam tu es, Domine, spes mea,] nisi cui intus sit persuasum à spiritu, vt (quemadmodum monet Propheta) iacet cogitatum suum in Domino, sciens quòd enutriendus sit ab eo. Iuxta illud quoque Petri Apostoli: Omnem sollicitudinem vestram proicientes in eum; ipsi enim cura est de vobis.] Vt quid enim, si hæc sapiamus, vt quid cunctamur abiicere spes miseras, vanas, inutiles, seductorias, & huic vni tam solidæ, tam perfectæ, tam beatæ spei, tota deuotione animi, toto seruiore spiritus inhæreret? Si quid illi impossibile, si quid vel difficile est, quare aliud, in quo speres. Sed verbo omnia potest. Quid facilius dictum? Attamen huiusmodi dictum intelligas volo. Si decreuerit saluare nos, continuo liberabimur: si viuificare placuerit, vitam voluntate eius est: si præmia æterna largiri, licet ei, quod vult, facere. An verò de facilitate non dubitas, sed ipsa tibi est suspecta voluntas? Planè & voluntatis testimonia credibilia facta sunt nimis. Maiorem hæc dilectionem nemo habet, quam vt animam suam ponit quis pro amicis suis. Denique quando in se speranti desit illa maiestas, quæ tam studiose monet in se sperari? Planè non derelinquit sperantes in se.] Adiuuabit eos, ait, & eruet eos à pecca-

A toribus, & saluabit eos.] Quare: Quibus meritis? Audi quod sequitur: Quia sperauerunt in eo.] Hæc enim Bernardus. Hæc sunt commoda certè magna huius gradus humilitatis, quòd à malis eruumur, & salutem consequimur, & per hunc gradum etiam à Deo donante, in quo speramus, ad alios sequentes ascendimus.

De Tertio Gradu Humilitatis, qui est, se reputare diuinis donis indignum.

CAPVT IV.

Vas immundum atque contractum, prorsus inutile est, vt in id pretiosus aliquis liquor mittatur, quia sua immunditia illum inficiet, & per rimulas effusum perdet. Humilis autem, qui sua peccata considerans, seipsum vt vas immundum respicit, & ideo se despicit, atque de se nihil magnum, aut honore dignum, sperat, Dei donis se putat indignum. Quæ iam accepit, cum timore, & quasi cum rubore, possidet, caute & diligenter exercet, sibi ex illorum vsu nullum honorem, nullamve laudem dari permittit. Quæ nondum accepit, si ad veram solidamque virtutem non pertineant, non cupit, quia se illa indignè & negligentè tractaturum timet. Scit, quia cum augentur dona, quemadmodum ait Gregorius, rationes etiam crescant donorum; & ideo dona non appetit, quia tempore reddendæ rationis, qualiter satisfacturus sit, nescit. Legit in Ecclesiastico: Cor sarui, quasi vas contractum, & omnem sapientiam non tenebit.] Sæpe cum vas contractum putet, quod per varias cogitationes, & per varia desideria, quasi per timas pereffluat; pretiosum liquorem sapientiæ, aut aliorum donorum appetere ad effundendum, & malè vtendum, non audet. Hunc autem affectum, à vera ac perfecta humilitate proficisci, docet Magnus Albertus, in hæc verba: Argumentum veræ humilitatis est, cum in tantum se homo deicit, quòd omni gratia se indignum sentit, nec audeat etiam aliquam gratiam appetere, & si præterea à Deo super ipsum absque suo desiderio effluxerit, cum timore percipit. Immo laudabilis iudicat carere Dei gratia (intellige tu gratis data, & quæ ad salutem animæ non sit necessaria) quam habere gratiam Dei, quam toties diuersis modis demeruit, quam toties diuersimodè deturpauit, qua nunquam secundum ordinationem Dei fruebatur.] Hic autem humilitatis gradus hominem facit quietum, non tamen inertem. Facit illum quietum; quoniam, sicut vilis agricola, cui nulla suppetit ingenuitas, nulla diuitiæ, nulla potentia aut dignitatis insignia, regnum possidere non appetit, sed in suo ordine latus manet ita verus humilis, qui seipsum minimum reputat, & se carere aptitudine ad eximias actiones existimat, dona, quæ sunt charum functionum principia, non curat. Non tamen facit inertem, quia cum aliquod donum Dei adesse sibi sentit, illud ad opus & ad exercitationem dari cognoscit; quare vires & neruos, vt eo bene vtatur, exercit. Saul cum innocens esset in star pueri vnius anni, indignum se regno putauit: accepta regia potestate, ita se gessit, vt [cecinerit buccina in omni terra, & audierit vniuersus Israël] huiuscemodi famam, quòd Philistæos percussisset, & omnes vires eorum neruosque contriuerit. Hic in sua innocentia positus fuit humiliam imago, qui extra dignitates positus, se illis prorsus indignos iudicant, & ita se abscondunt, vt nihil magnum ab illis expectetur: at voluntate Domini in dignitate

Psal. 36. 40.

Greg. 11. 9. in Euang.

Ecl. 21. 17.

Alber. li. de virt. 1. c. 2.

1. Reg. 13. 34.

Psal. 90. 9.

Bern. ser. 19. in Ps. Qui habitabit.

Psal. 72. 28.

Philipp. 3. 8. Psal. 70. 5.

Matth. 6. 33. Psal. 9. 14. uel. 35.

Psal. 70. 5.

1. Petr. 5. 7.

